

บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ
ในพระบรมราชินูปถัมภ์¹

บุษบา วุฒิพงศ์²

ดร. วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ³

ดร. ปะการัง ชื่นจิตร⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์และ 2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ใช้วิธีวิจัยจากเอกสารและจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับสมาชิกสตรีสามัญ สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 100 คน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม เมื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ทุกฉบับแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติเชิงพรรณนา จะใช้ค่าสถิติประเภทร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ผู้นำสตรีที่มีประสบการณ์ทำงานและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 แต่ผู้นำสตรีที่มีอายุ สถานภาพและระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กรไม่แตกต่างกัน

¹ บทความเรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต (สาขาผู้นำภาครัฐและภาคเอกชน) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ กลุ่มวิชาการรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

⁴ อาจารย์ กลุ่มวิชาการรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าสตรีไทยได้มีบทบาทมากขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทในการพัฒนาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จากในอดีตสตรีไทยมักมีบทบาทแต่ในเฉพาะครอบครัวเท่านั้น เพราะเห็นว่าสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอมีค่านิยมสวยงามประกอบกับสรีระทางร่างกายที่บอบบางทำให้สตรีมีข้อจำกัดมีหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่เพียงในบ้านทำหน้าที่ดูแลครอบครัวและอบรมสั่งสอนบุตร แต่เมื่อสภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปสตรีไทยต้องออกมาทำงานนอกบ้าน บทบาทในสังคมจึงมีมากขึ้นสตรีไทยเริ่มมองเห็นคุณค่าในตัวเองในการเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมที่มีส่วนต้องรับผิดชอบสังคมเท่ากับบุรุษ นอกจากนี้สังคมทั่วไปก็หันมาสนใจบทบาทสตรีมากขึ้น เมื่อได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของสตรีดังกล่าว และความสนใจนี้ก็ได้จำกัดอยู่เฉพาะในสังคมเมืองเท่านั้นแต่ยังกระจายไปถึงสตรีในชนบทซึ่งก็มีความสำคัญเท่าเทียมกันด้วย

จากสภาพสังคมได้เปลี่ยนไปประกอบกับสตรีในยุคปัจจุบันมีการศึกษามากขึ้นสังคมเปิดโอกาสให้สตรีได้พัฒนาตนเองจนทำให้สตรีมีบทบาทในทางสังคมและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ จะเห็นได้จากปัจจุบันสตรีมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารเป็นผู้นำมากขึ้นได้รับการยกย่องให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในด้านการศึกษาของประเทศมากขึ้นตั้งแต่ระดับกระทรวงระดับกรมจนถึงระดับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และคาดว่าในอนาคตสตรีจะมีโอกาสเท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้นในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารเพราะสังคมปัจจุบันต่างก็ให้การยอมรับในบทบาทของสตรีมากขึ้นว่ามีความสามารถในการบริหารได้ดีไม่น้อยไปกว่าผู้ชายจึงทำให้ความแตกต่างในบทบาททางเพศลดลง (2537,ทิพภาวดี เมฆสุวรรณค์, หน้า 96)

สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างองค์กรสตรีทั่วประเทศ มีภารกิจสำคัญในอันที่จะต้องเชิดชูให้วันสตรีไทยเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของชาติและพร้อมกันนี้ จะได้ทำกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติแก่สตรีไทย ผู้มีคุณสมบัติโดดเด่นในการปฏิบัติหน้าที่ใน 4 ประการ ได้อย่างสมบูรณ์ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 อีกทั้งยังเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และสร้างสรรค์คุณประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติ สมควรแก่การยกย่องเชิดชูเกียรติให้ได้รับประกาศเกียรติคุณเนื่องในวันสตรีไทย เพื่อให้สตรีไทยได้รับการยอมรับในทุกบทบาทหน้าที่อันสำคัญยิ่งต่อส่วนรวมในการพัฒนาตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษในทุกยุคทุกสมัยสืบไป

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสภาสตรีแห่งชาติและเรื่องนี้ยังไม่เคยมีผู้ใดได้ทำการศึกษามาก่อนจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร:กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัย ดังนี้

1.1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้

1.2 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Research) จากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับสมาชิกสตรีสามัญ สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเองและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ทุกฉบับแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติเชิงพรรณนา จะใช้ค่าสถิติประเภทร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับเปรียบเทียบบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare Mean)

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ เรื่อง บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ดังนี้

- บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงาน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาเฉพาะ สมาชิกสตรีสามัญ สภาสตรีแห่งชาติ

3. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ สมาชิกสตรีสามัญ สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 100 คน

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่างเดือนธันวาคม 2561 – กุมภาพันธ์ 2562

นิยามศัพท์

1. บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวและพฤติกรรม ด้านการบริหารของผู้นำองค์กร ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงานที่จะใช้ในการสร้างระบบ ควบคุมระบบ ตลอดจนสร้างพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมของคนและบุคคลอื่น ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ด้านการวางแผน หมายถึง การเตรียมการวางแผนการทำงานขององค์กรไว้ล่วงหน้า

3. ด้านการจัดองค์การ หมายถึง การจัดโครงสร้างขององค์การให้เหมาะสมกับทรัพยากรทางการบริหาร

4. ด้านการสั่งการ หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการที่ดี เพื่อให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุเป้าหมาย

5. ด้านการประสานงาน หมายถึง การเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ ขององค์การให้มีความสอดคล้องกัน

6. ด้านการควบคุมงาน หมายถึง การควบคุมและกำกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การให้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์

2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา เรื่อง บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อประกอบการวิจัยซึ่งประกอบด้วย

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทสตรี

- บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

3. แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รายงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้

2. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Research) จากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับสมาชิกสตรีสามัญ สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 100 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

บทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร: กรณีศึกษาสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ผู้นำสตรีที่มีประสบการณ์ทำงานและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 แต่ผู้นำสตรีที่มีอายุ สถานภาพและระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กรไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการวางแผน ผู้นำควรทำหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรและจัดทำวางแผนพัฒนาองค์กรเสมอเพื่อให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ด้านการจัดองค์การ ผู้นำควรมีการพิจารณาแบ่งงานภายในองค์กรที่ชัดเจนเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการสั่งการ ผู้นำควรมีวิธีการสั่งการที่เหมาะสมเพื่อโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ

4. ด้านการประสานงาน ผู้นำควรสามารถเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรเพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน

5. ด้านการควบคุมงาน ผู้นำควรควบคุมการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนเสมอเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของบทบาทผู้นำสตรีต่อการบริหารองค์กร ในเชิงคุณภาพ

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำทางการบริหารองค์กรในเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนในอำเภอใกล้เคียง

- ควรมีการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชน: ศึกษากรณีอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วินิชย์บัญชา. (2548). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 7).

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิพภาวดี เมฆสุวรรณค์. (2537). *การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ ก.พ.ท.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.

กาญจนา สิริวงสาวรรณ. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ*

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิตราภา ยศวัฒน์. (2541). *การยอมรับบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำทางการบริหาร*

พนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต (คหกรรมศาสตรศึกษา) สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.